

Styrande regelverk och riktlinjer för avfallshanteringen (i urval)

EU styr avfallshanteringen inom unionen genom avfallsdirektivet. Ett direktiv ger målen och ramar för vad EU vill att vi ska uppnå. Däremot får vi själva välja metod för att nå dit. Därför har riksdagen beslutat inarbeta direktivets krav i vår nationella lagstiftning såsom miljöbalken och övrig avfallslagstiftning.

Regeringen och Naturvårdsverket har också utformat flera styrningar i form av förordningar, planer och rapporter som ger inriktningar för kommunernas arbete med avfallshandling. Dessa beskrivs kort nedan för att ge en bild av hur statsmakterna påverkar avfallshandling i kommunerna.

EU:s avfallsdirektiv

Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall och om upphävande av vissa direktiv. Direktiv 2008/98/EG med aktuella rättnings-/ändringsdirektiv.

Direktivet sätter sin prägel på avfallshandling i hela unionen. Direktivets olika delar har implementerats i svensk lagstiftning i såväl miljöbalken som i övrig avfallslagstiftning och föreskrifter.

Därutöver finns ett antal EU-förordningar, kommissionsbeslut, direktiv mm som har en direkt eller indirekt påverkan på svensk avfallshandling.

Svenska lagar (i urval)

Miljöbalken (MB) (1998:808), främst 15 kap, styr avfallshandling i Sverige.

Plan- o bygglagen (PBL) (SFS 2010:900) påverkar i stor omfattning förutsättningarna för avfallshandling i/vid byggnader

Lag (SFS 1999:673) om skatt på avfall

Lag (SFS 2019:1274) om skatt på avfall som förbränns

Svenska förordningar inom avfallsområdet (i urval)

Avfallsförordningen (SFS 2020:614)

Deponiförordningen (SFS 2001:512)

Plan- o byggförordningen (SFS 2011:338)

Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899)

Miljöbedömningsförordning (SFS 2017:966)

Förordning om skatt på avfall (SFS 1999:1218)

Producentansvarsförordningar, bl.a.

- producentansvarsförordning om förpackningar (SFS 2022:1274)

Föreskrifter (i urval)

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsmiljö (AFS-serien)

Socialstyrelsens föreskrifter om hantering av smittförande avfall

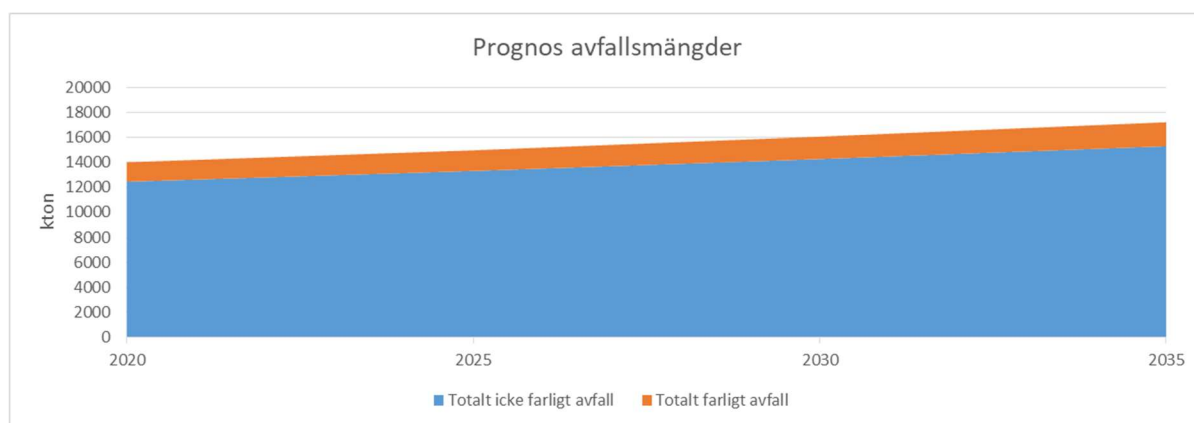
Jordbruksverkets föreskrifter om befattning med animaliska biprodukter

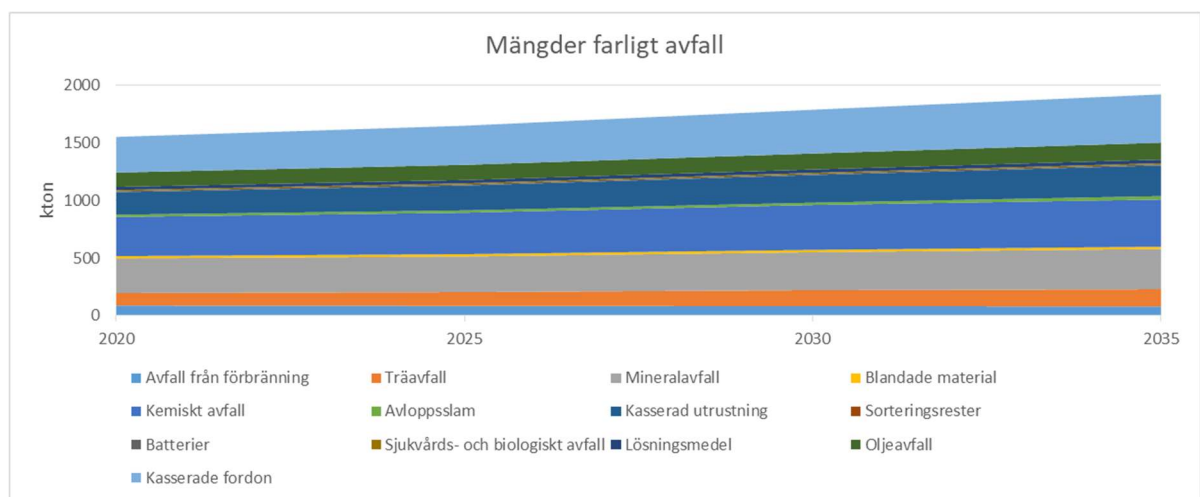
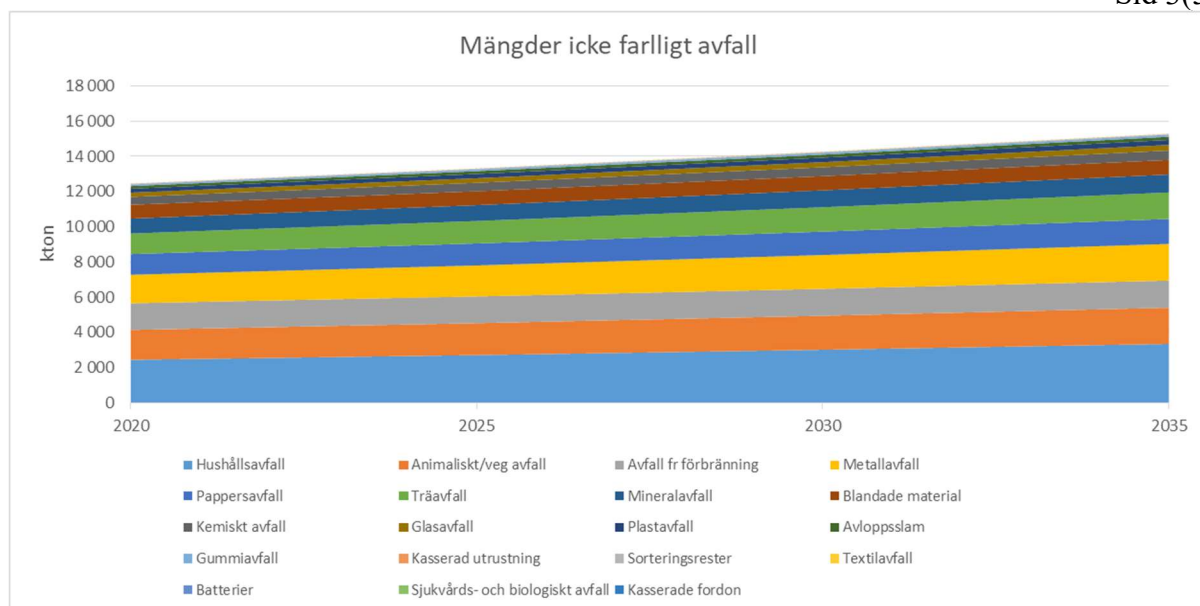
Nationell avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023

Nationella avfallsplanen är ett dokument från Naturvårdsverket som beskriver den inriktning som är fastslagen politiskt. Den innehåller inga nya mål eller åtgärder för olika aktörer och heller inga goda exempel.

Den nationella avfallsplanen fokuserar på att

- Beskriva den övergripande inriktningen och vägen framåt och inriktning mot cirkulära flöden
- Ge en samlad överblick över målen inom avfallsområdet, såväl internationellt som nationellt
- Ge en beskrivning av lagstiftningen inom avfallsområdet och närliggande, påverkande områden
- Ge en beskrivning av de olika aktörernas och deras ansvar inom avfallsområdet
- Beskriva aktuellt läge i Sverige rörande avfallsmängder, behandling av avfall, miljöpåverkan och styrmedel
- Beskriva särskilda avfallsströmmar som bedöms viktiga att arbeta vidare med
 - Bygg- och rivningsavfall
 - Mat
 - Elektronik
 - Textil
 - Plast
 - Nedskräpning
 -
- Beskriva framtida avfallsutveckling genom prognos utarbetad av KI (konjunkturinstitutet)

Källa: Naturvårdsverkets nationella avfallsplan 2018–2023, tabell 5

Då den nationella avfallsplanen inte innehåller några mål eller åtgärder har materialet enbart beaktats i samband med allmänna bakgrundsbeskrivningar.

Strategiskt arbete för minskad nedskräpning

I rapporten från Naturvårdsverket beskrivs sambandet mellan miljöbalkens (MB) förbud mot nedskräpning och de mål för förbättringar som ställs upp.

Avsikten med rapporten är att visa på de olika aspekter runt nedskräpning som finns t.ex. att förbättra förutsättningarna för turism och lokalt näringsliv, tryggare miljö, minska skador på människor, djur och miljö.

Mål för minskad nedskräpning finns också i den nationella avfallsplanen. Kopplas målen in i avfallsplanen får man ett integrerat synsätt på avfall, både det som hamnar på rätt ställe och det som hamnar fel!

Rapporten beskriver olika sätt att arbeta, mäta nedskräpning och exempel på hur man kan sätta upp mål för minskad nedskräpning.

Kommunen har valt att påbörja arbete i enlighet med denna rapport och har inarbetat mål för detta.

Andra angränsande mål och program

- Agenda 2030
- Riksdagens generationsmål och miljökvalitetsmål
- Återvinningsmålen enligt EU:s förpackningsdirektiv, i producentansvarsförordningarna och i avfallsförordningen
- Åtgärdsprogram för havsmiljön

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken 2022–2024

Den nationella strategin för miljöbalkstillsynen är ett verktyg som tas fram av naturvårdsverket för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn. Tillsynen är ett viktigt styrmedel för att säkerställa syftet med miljöbalken och därmed främja en hållbar utveckling utifrån miljömålen.

Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. En ökad tydlighet gynnar att myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidrar till en ökad likvärdighet i tillsynen och underlättar planering av tillsyn.

Strategin innehåller sex tillsynsområden. Vart och ett av dessa har inringade fokusområden med tillhörande preciseringar kopplade till sig. Till varje fokusområde finns ett nationellt effektmål för tillsynen. Preciseringarna utgör strategi för att uppnå effektmålen.

Förutom att peka ut viss tillsyn under perioden lyfter strategin också fram andra åtgärder som stärker fokusområdena, exempelvis tillsynsvägledning.

Fokusområden för tillsynsområdet avfall:

Masshantering

Effektmål:

- Masshantering sker på ett resurseffektivt sätt och minimerar risken för diffus spridning av gifter i samhället

Illegal avfallshantering

Effektmål:

- Tillsynsmyndigheternas förmåga att upptäcka illegal avfallshantering ökar
- Tillsynsinsatser för att förbygga och upptäcka brott inom avfallshantering sker koordinerat genom regional miljöbrottsamverkan
- Minskning av antalet otillåtna avfallstransporter, både nationella och gränsöverskridande
- Verksamhetsutövarna har ökad kunskap om lagstiftningen och hanterar avfall på rätt sätt

Återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall

Effektmål:

- Det är tydligt för den som hanterar, köper och säljer återvunnet material när avfall upphör att vara avfall och i stället klassas som en produkt. Det är avgörande för vilken lagstiftning som ska tillämpas.

- Verksamhetsutövaren ska känna till och uppfylla anteckningskyldighet om avfall som upphör att vara avfall.